

Melkert

niet mijn wet, maar ónze wet. Zo gaat dat in ons systeem. Die wet is in werking getreden. De wet is naar mijn mening behoorlijk helder voor partijen. Maar partijen moeten er ook hun invulling aan geven. Ik zou niet weten waarom de positie die ik ten opzichte van die wet inneem, als reactief moet worden gekenschetst, omdat ik ook niet zou weten hoe ik er actief mee moet omgaan. En met T-biljetten heb ik niks te maken, want dat is een zaak van de collega van Financiën.

Wat er breder bekeken moet worden, weet ik ook niet. Het flexakkoord is bekend. Het is het akkoord Flexibiliteit en zekerheid van de Stichting van de arbeid. Dat hebben wij in wetgeving omgezet. Dat ontwerp ligt nu bij de Raad van State. Ik hoop dat het de Kamer zo spoedig mogelijk kan bereiken. Dan zullen er ongetwijfeld aspecten zijn die meer of minder verband houden met datgene wat nu aan de orde is. Dit deel van de wetgeving is in al zijn simpelheid toch een wonder van helderheid, waaraan in dit stadium niet vreselijk veel valt toe te voegen.

Daarbij voegt zich nog het feit dat ik niet meer heb kunnen doen dan ook de heer Bakker heeft gedaan, namelijk de krant lezen. Als partijen tot mij komen met de vraag of zij er verder over kunnen spreken, dan doen wij dat. Ik zie geen aanleiding om zelf een uitnodiging aan partijen te doen uitgaan.

De heer **Poppe** (SP): Voorzitter! De minister zegt dat hij het aan de marktpartijen moet overlaten en dat als zij er niet uitkomen, de rechter een uitspraak zou moeten doen in dezen. Toch mag een minister wel een mening geven, ook in een openbaar debat in de Kamer. Daarom stel ik de minister drie vragen.

Ten eerste. Vindt de minister als er een overeenkomst komt tussen Randstad en de Dienstenbond FNV en als dat een goede overeenkomst is, dat die overeenkomst voor de gehele branche zou moeten gelden?

Ten tweede. Is de minister met mij van mening dat de uitzendkrachten die parttime op nettoloon zijn gaan werken, te weinig uitbetaald hebben gekregen en dat de uitzendbureaus het te weinig betaalde ten onrechte in hun zak hebben gestopt?

En daarom ten derde. Is de minister van mening dat de uitzendbureaus misschien niet juridisch maar toch wel moreel verplicht zijn het te weinig uitbetaalde alsnog uit te betalen aan hun parttime werknemers?

Minister **Melkert**: Voorzitter! Ook de heer Poppe dank ik voor de aan mij impliciet toegeschreven bevoegdheden om hier iets van te vinden en daar vervolgens iets mee te doen. Ik ken de heer Poppe goed genoeg om te weten dat hij dat ermee bedoelt: als je iets vindt, moet je er ook iets mee doen. Maar het probleem is: zelfs al zou ik er wat van vinden, dan zou ik nog niet weten wat ik eraan moest doen. Dit is echt een zaak tussen partijen, tussen werkgevers en werknemers. Zij maken afspraken met elkaar in een bedrijf in casu en eventueel in een branche. Maar ik meen dat van het laatste in dit geval geen sprake is, omdat door andere bedrijven in dezelfde branche op een andere wijze met de bruto-nettosystematiek wordt omgegaan. Dat is een zaak waarover men kan onderhandelen, contracten kan afsluiten en al of niet iets van kan vinden. Komt er teveel geld bij het kapitaal of teveel geld bij de arbeid terecht? Meestal is het laatste niet het geval, zoals de heer Poppe heel goed weet. Maar dat neemt niet weg dat het niet een, twee, drie bij wet kan worden veranderd.

Dus helaas, voorzitter, kan ik op de gestelde vragen geen antwoord geven.

De heer **Hofstra** (VVD): Voorzitter! Ik wil een vraag stellen aan de heer Bakker. Waarom heeft hij er geen vertrouwen in dat in dit geval partijen een goede en ook rechtmatige afspraak kunnen maken?

De heer **Bakker** (D66): Voorzitter! Dat is het punt niet. De afspraken zijn tussen één van de partijen en de Dienstenbond FNV gisteren ook gemaakt. Het punt is wel dat het vijf jaar heeft geduurd voordat dergelijke afspraken zijn gemaakt. In een belangrijk deel van de markt bestaan dit soort afspraken nog altijd niet. Bovendien willen ook de partijen die

gisteren de afspraak wel hebben gemaakt, aan de minister de vraag voorleggen hoe hij aankijkt tegen de uitleg van de wet in een aantal gevallen. Om die reden heb ik de minister deze vragen voorgelegd.

Vragen van het lid Hendriks aan de minister van Economische Zaken, over **een financieel reddingsplan voor het doorstarten van Fokker als bouwer van vliegtuigen**.

De heer **Hendriks**: Mijnheer de voorzitter! Het betreft hier een heel belangrijke zaak. Het is bekend dat Fokker in staat van faillissement verkeert. Helaas zal dat ten koste van duizenden arbeidsplaatsen gaan. Om die reden leg ik de minister de volgende vragen voor.

1. Ik had de minister een vraag willen voorleggen over de onderhandelingen tussen Fokker en het Koreaanse concern Samsung. Deze vraag kan ik laten vervallen, want vanmiddag om twee uur is kamerstuk 22895, nr. 23, binnengekomen. En in dit stuk is mijn vraag beantwoord.

2. Is de minister bekend met het aanbod van een Duits-Zwitserse financiële instelling, in 1992 gedaan, aan de toenmalige hoofddirectie van Fokker Aircraft voor een lening tot een bedrag van 1 mld. DM ten behoeve van een doorstart van hun vliegtuigfabrieken?

3. Heeft de minister kennisgenomen van de brief van het rentegarantiewaarborgfonds uit Liechtenstein, d.d. 26 september 1996, gericht aan de curatoren van Fokker, waarin een gesprek tussen een Nederlands-Duits-Zwitserse delegatie van zeven financiële experts en de curatoren van Fokker is voorgesteld? Tijdens dit gesprek zou opnieuw de in 1992 toegezegde lening van 1 mld. DM worden toegelicht. Ik heb de minister deze brief als bijlage laten aanreiken.

4. Kan de minister de Tweede Kamer uitvoerig informeren over de vraag waarom de brief van de Duits-Zwitserse financieringsmaatschappij, d.d. 9 oktober 1996, waarin goedkeuring is gehecht aan bedoeld krediet van 1 mld. DM, niet is beantwoord? Ook nu is deze brief als bijlage aan de minister overhandigd.

Hendriks

5. Is de minister op de hoogte van de twee brieven d.d. 10 oktober 1996 en 4 december 1996, gericht aan de minister-president en de fractievoorzitters in de Tweede Kamer, waarin het RGWF, het rentegarantie-waarborgfonds, opnieuw zijn aanbod tot een lening van 1 mld. DM voor de doorstart van Fokker Aircraft Schiphol schriftelijk heeft gedaan? De brieven zijn als bijlage de minister eveneens aangereikt. Is de regering voornemens om deze partijen op korte termijn hierover uit te nodigen voor een constructief gesprek en te bezien of Fokker Aircraft in de nieuwe vorm kan blijven bestaan?

Minister **Wijers**: Voorzitter! Ik dank de heer Hendriks voor zijn vragen en ook voor de documentatie die hij mij heeft overhandigd.

Ik was niet bekend met het aanbod van 1 mld. dat in 1992 aan het bestuur van Fokker is gedaan. Ik moet erop wijzen dat toen natuurlijk geen sprake was van doorstart-onderhandelingen. In 1992 was sprake van overname-onderhandelingen met Dasa. Daarbij speelde zo'n lening waarschijnlijk niet echt een rol.

De bedoelde brief van 26 september 1996 aan curatoren is mij wel bekend, evenals de vele andere brieven die de curatoren en ik in die tijd hebben ontvangen van allerlei instellingen en personen, die de indruk hadden dat zij een bijdrage konden leveren aan de oplossing van de problematiek.

De door de heer Hendriks genoemde brief van 9 oktober die, zo veronderstel ik, gericht was aan curatoren, is mij niet bekend. Waar ik wel over beschik is documentatie van de desbetreffende organisatie, waaronder een brief van 5 oktober jl. Daarin wordt onder meer verzocht om een gesprek. De heer Hendriks stelt dat curatoren niet hebben gereageerd op de brief van 9 oktober. Mij is niet bekend waarom zij dat niet hebben gedaan. Ik wijs er echter op dat in ons systeem curatoren op grond van de faillissementswetgeving een eigen, wettelijke verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van het beheer van de boedel. Zij zijn dan ook zelfstandig bevoegd besluiten te nemen. Daar kan en wil ik niet in treden. Gelet op de eigen positie van

curatoren, is vanuit mijn ministerie in antwoord op de 5 oktober-brief, en wel op 15 oktober, schriftelijk aangegeven dat de instelling zich tot de curatoren moet wenden. Wat het standpunt van de regering aangaande Fokker betreft, is daarbij verwezen naar de brieven van 9 en 11 april van dit jaar aan de Kamer. Daarvan heb ik de instelling keurig een kopie doen toekomen.

Ik ben zelf als minister van Economische Zaken natuurlijk niet op de hoogte van de post die naar de minister-president en de fractievoorzitters van de Tweede Kamer wordt gestuurd. Misschien is dat maar goed ook. Ik neem echter aan dat deze brieven van dezelfde strekking waren als de eerdere brieven uit Liechtenstein.

Voorzitter! Sindsdien is er natuurlijk wel wat veranderd. De actuele problemen van Fokker zijn namelijk niet alleen van financiële aard. Daarover heb ik al met de vaste commissie voor Economische Zaken gesproken. Er is een aantal vraagstukken aan de orde. Ik noem: het opstarten van de vleugelproductie die bij Shorts is gestopt en het overbruggen van een lange periode waarin geen afleveringen door Fokker kunnen plaatsvinden. Daarbij heb je het vraagstuk van het financieren van de vaste kosten. Niet onbelangrijk in dit verband is ook het opnieuw verkrijgen van voldoende vertrouwen in structureel continuïteitsperspectief bij klanten, toeleveranciers en personeel. Als die dat vertrouwen niet hebben, zullen zij namelijk niet meedoen. Er is sprake van meer dan alleen een financieel vraagstuk. Allerlei zaken spelen een rol. Als er partijen zijn die menen in de huidige situatie voor een doorbraak te kunnen zorgen, moeten zij zich allereerst wenden tot de curatoren. Zijn die van mening dat er een serieus businessplan is, dan kan de Staat altijd bezien of hij een rol kan spelen.

Voorzitter! Ik ben de heer Hendriks dankbaar dat hij mij documentatie heeft gestuurd. Die lijkt mij duidelijk te maken waarom tot nu toe curatoren niet enthousiast hebben gereageerd. Het rentewaarborgfonds doet zijn naam eer aan. Er wordt namelijk wel 1 mld. aangeboden, maar daarbij wordt gezegd dat er een staatsgarantie met betrekking tot de jaarlijkse rentes moet komen. Daarmee is de essentie van het probleem aangegeven. Er is hier niet

zoeer sprake van een financieringsvraagstuk. Als minister Zalm wordt gevraagd ergens 1 mld. te lenen, wil hij dat wel doen, maar de vraag is wie garant wil staan voor het betalen van de rentes. Ik veronderstel daarom dat die garantie de reden is geweest voor het afwijzen van het op zichzelf goedbedoelde maar niet echt van toepassing zijnde voorstel voor Fokker.

De heer **Hendriks**: Voorzitter! Ik dank de minister voor de zeer consciëntieuze beantwoording van de toch wel moeilijke vragen. Mij resteren nog twee vragen.

Ik erken natuurlijk dat een financieel aanbod van 1 mld. DM niet zomaar plenair is te bespreken. Maar gelet op de urgentie van het overleven van Fokker en het veiligstellen van vele duizenden arbeidsplaatsen, vraag ik nogmaals of de minister kan bemiddelen tot een samenspraak tussen de Duits-Zwitserse delegatie en de curatoren van Fokker. Zij hebben een zeer autonome functie in dit faillissement, maar zonder interventie van de minister zal het mijns inziens niet lukken. Laat de minister verdergaan en alle Kamerleden die dat wensen, uitnodigen om aan dit gesprek deel te nemen. Dat is een goede zaak, want wij zijn nota bene een grootaandeelhouder. Wie kan beter een volk vertegenwoordigen dan de volksvertegenwoordigers, wanneer het gaat om veel geld en om arbeidsplaatsen?

Deelt de minister de mening dat Fokker nu de rekening krijgt gepresenteerd voor het weigeren van een participatie in de ontwikkeling van het bekende Europese Airbus-project, dat het daardoor in een groot concurrentieprobleem terecht is gekomen en dat het mede daardoor failliet is verklaard? Gaarne verneem ik zijn antwoorden.

Minister **Wijers**: Voorzitter! Ik denk dat het niet de rol van de minister van Economische Zaken is om te bemiddelen in een financieringsaanbod waarover nu wordt gesproken. Wij zorgen ervoor dat de curatoren goed op de hoogte zijn van de post die wij op dit gebied ontvangen. Het is een zelfstandige beslissing van de curatoren of zij

Wijers

daarover nader overleg willen hebben. Ik zal de suggestie van de heer Hendriks om er ook Kamerleden bij uit te nodigen, graag overbrengen. Of dat effect zal hebben, weet ik eerlijk gezegd niet. Dat kan ik niet beloven, maar ik neem die inspanningsverplichting graag op mij.

Hoe is het nu gegaan met Fokker? Wij kunnen er heel lang over praten, maar dat zal ik niet doen. Ik heb er al eerder iets over gezegd. Het is een heel complexe zaak. De reden dat Fokker uiteindelijk failliet is gegaan, is heel simpel dat over een wat langere periode de kosten veel hoger waren dan de opbrengsten. Dan gaan ondernemingen failliet.

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 1997 (25000-XVI)**.

(Zie vergadering van 4 december 1996.)

De artikelen 1 t/m 4 worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Doelman-Pel (stuk nr. 26, I).

□

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de CD, de SP en het lid Hendriks voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Ik stel vast, dat door de verwerping van dit amendement het andere op stuk nr. 26 voorkomende amendement als verworpen kan worden beschouwd.

Artikel 22.01 van de begrotingsstaat, onderdeel uitgaven en verplichtingen, wordt zonder stemming aangenomen.

Artikel 22.02 wordt zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Van Blerck-Woerdman (stuk nr. 21, I).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de

aanwezige leden van de fracties van de VVD, het CDA, het AOV, de groep-Nijpels, de Unie 55+, de RPF, de SGP, het GPV, D66, de PvdA, GroenLinks en de SP voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

De heer **Oudkerk** (PvdA): Voorzitter! Ik had gevraagd of ik vóór de stemmingen een stemverklaring mocht afleggen.

De **voorzitter**: Neem mij niet kwalijk. Dat is mij niet ontgaan, maar ik heb het vergeten, waarvoor alsnog mijn excuses.

De heer **Oudkerk** (PvdA): Dat vergeef ik u. Zal ik straks een stemverklaring achteraf afleggen?

De **voorzitter**: Dat lijkt mij een uitstekend idee, als u dat niet vergeet.

Ik stel vast, dat door de aanneming van dit amendement het andere op stuk nr. 21 voorkomende amendement als aangenomen kan worden beschouwd.

In stemming komt het amendement-Middel c.s. (stuk nr. 24, I).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, GroenLinks, D66, de VVD, het CDA, de groep-Nijpels, het AOV, de Unie 55+ en het lid Hendriks voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Ik stel vast, dat door de aanneming van dit amendement het andere op stuk nr. 24 voorkomende amendement als aangenomen kan worden beschouwd.

Artikel 22.03, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het amendement-Van Blerck-Woerdman (stuk nr. 21, I) en het amendement-Middel c.s. (stuk nr. 24, I), wordt zonder stemming aangenomen.

De artikelen 22.04 t/m 24.02 worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Doelman-Pel (stuk nr. 25, I).

De **voorzitter**: Ik constateer, dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de SGP, de RPF, het GPV, het AOV, de SP, de Unie 55+ en het

lid Hendriks voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is verworpen.

Ik stel vast, dat door de verwerping van dit amendement het andere op stuk nr. 25 voorkomende amendement als verworpen kan worden beschouwd.

Artikel 24.03 wordt zonder stemming aangenomen.

De artikelen 24.04 t/m 24.08 worden zonder stemming aangenomen.

Artikel 24.09, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het amendement-Middel c.s. (stuk nr. 24, II), wordt zonder stemming aangenomen.

Artikel 25.01 wordt zonder stemming aangenomen.

Artikel 25.02, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het amendement-Van Blerck-Woerdman (stuk nr. 21, II), wordt zonder stemming aangenomen.

De artikelen 25.03 t/m 27.01 worden zonder stemming aangenomen.

De gewijzigde begrotingsstaat, onderdeel uitgaven en verplichtingen, wordt zonder stemming aangenomen.

De begrotingsstaat, onderdeel ontvangsten, het Agentschap Directie College ter Beoordeling van Geneesmiddelen, en de beweegreden worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik constateer, dat behoudens het lid Hendriks de aanwezige leden van alle fracties voor het wetsvoorstel hebben gestemd, zodat het is aangenomen.

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 1995 (slotwet) (24861)**.

(Zie vergadering van 4 december 1996.)